

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Tiedotustilaisuus – Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutushaku 2019

Opetushallituksen henkilöstökoulutustiimi
11.12.2018

Tilaisuuden ohjelma

12.30–13.30	Ennakointiosaaminen ja luova tulevaisuusajattelu – eväitä opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle
13.30–14.00	Yhteiset sanat ja yhteinen ymmärrys? – MOOC, muutoshakemus, tuotos, vaikutukset ja vastuu
14.00–14.30	Hankkeen hyvä taloushallinto
14.30–14.45	Tauko
14.45–15.15	Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen teemoja 2019
15.15–15.30	Kysymyksiä ja keskustelua
15.30–16.15	Svenskspråkig personalutbildning för undervisningsväsendet och småbarnspedagogiken / Mötesrum 1062 Ahven

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Ennakointiosaaminen ja luova tulevaisuusajattelu – Eväitä opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Professori Sirkka Heinonen
Turun yliopisto, Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Ennakointiosaaminen ja luova tulevaisuusajattelu

– eväitä opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle

Prof. Sirkka Heinonen

sirkka.heinonen@utu.fi

Tiedotustilaisuus 11.12.2018

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen
henkilöstökoulutus vuonna 2019

Opetushallitus, Helsinki

FINLAND FUTURES
RESEARCH CENTRE

UNIVERSITY
OF TURKU

**Professori 2007 – Tulevaisuuden tutkimuskeskus
Turun yliopisto**

FT Helsingin yliopisto

Johtava tutkija VTT (1979-2007)

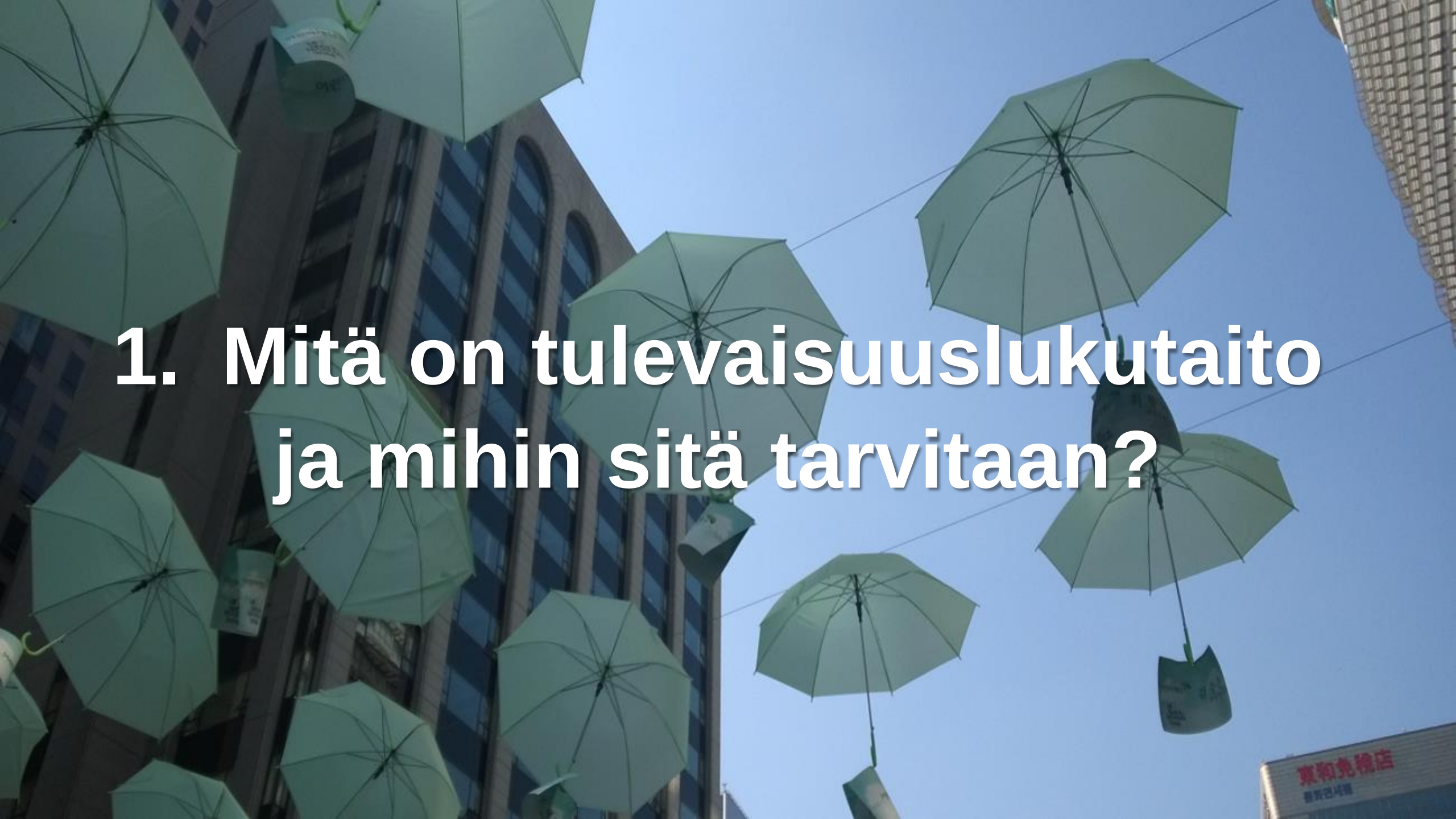
- teknologiaennakointi
 - yhdyskuntien tulevaisuus
 - asuminen, työ, koulutus
 - kestävä tietämysyhteiskunta
-
- **Tulevaisuuden tutkimuksen seuran pj 2012 –
varapj 2016 –**
 - **Teknillisten tieteiden Akatemian jäsen 2010 -**
 - **Millennium-hankkeen Helsinki-Noodin pj 2001 –**
 - **Rooman klubin jäsen 2005 –**
 - **Guest Professor at USTC (University of Science and Technology of China) 2013-2016**

Oma taustani

Alustuksen rakenne

1. Mitä on tulevaisuuslukutaito ja mihin sitä tarvitaan?
2. Miten valmistautua digitaaliseen merkitysyhteiskuntaan siirtymiseen?
3. Tulevaisuuden osaamistarpeiden timantti

1. Mitä on tulevaisuuslukutaito ja mihin sitä tarvitaan?

Tulevaisuuskasvatus

Tulevaisuudentutkimus

- akateeminen oppiaine
- kriittinen tulevaisuutta koskevan tiedon hankinnan ala

Koskaan ei ole liian aikaista aloittaa tulevaisuuskasvatus!

Tulevaisuusajattelua

- voi oppia ja opettaa kaikilla koulutustasoilla
 - voi pitää kriittisen tärkeänä osaamisen lajina
- >

Tulevaisuuslukutaito (Riel Miller)

Tulevaisuuslukutaito

= kyky käyttää tulevaisuutta
nykyhetkessä (Riel Miller/UNESCO)

Tulevaisuustietoisuus

Pentti Malaska
David Loye
Thomas Lombardo

Tulevaisuusviisaus (arvot, tahto, teot)

Tulevaisuusäly (kontekst./strategia/ymmärrys)

Tulevaisuuslukutaito (lukea/kirjoittaa/laskea)

Tulevaisuusajattelu (lyhyt/pitkä, kognit./emot, hyöty/huvi)

Syvyys / sofistikoituneisuus

Vaikuttavuus / hyödynnettävyys

Tulevaisuusresilienssi

= kyky selviytyä tulevaisuuden mukanaan tuomista epävarmuuksista, haasteista, uhkista ja yllätyksistä

Tulevaisuuksien tutkimus

Futures Research / Futures Studies

Koulutuksen/varhaiskasvatuksen tulevaisuus 2030?
Osaamisen tulevaisuus 2040?
Suomen tulevaisuus 2050?

**Tulevaisuuden-
tutkimus**

Ennakointi

Tulevaisuudentutkimus = systemaattista, holistista, monitieteistä ja kriittistä analyysia tulevaisuutta koskevista aiheista ja vaihtoehtoisista kehityskuluista

Turun yliopisto
University of Turku

e.g. skenaarioharjoituksia yhteistyössä yritysten kanssa

BUILD YOUR
**FUTURE CAREER
WITH US**

at the Master's Degree Programme in

+ Doctoral Programme

Tulevaisuudentutkimuksen yleinen tavoite Wendell Bellin mukaan

**“Ylläpitää tai parantaa ihmiskunnan ja kaikkien
elävien olioiden vapautta ja hyvinvointia,
mukaan lukien maapallon biosfääri
-> tehdä maailmasta parempi paikka”**

Suomi = tulevaisuusmaa

Tulevaisuusvaliokunta 25 v/eduskunta

Hallituksen selonteot/pääministerin kanslia

Tulevaisuusvaliokunnan 25-vuotisjuhlan materiaalit:

<https://www.eduskunta.fi/.../tiedott.../Sivut/tuv-25-vuotta.aspx>

Kuva©OlliHietanen;Eduskunta

Tulevaisuusajattelun anti on kaikkien sitä systemaattisesti harjoittavien ulottuvilla

Kilpailuetua ja voimaantumista

- kansakunnille,
- seuduille ja kaupungeille,
- toimialoille,
- yrityksille ja organisaatioille,
- yksittäisille ihmisille

Tulevaisuusprosesseja voidaan toteuttaa:

- strategia-, tutkimus- ja kehitystyössä,
- suunnittelussa,
- innovaatioprosesseissa,
- koulutuksessa ja viestinnässä
- tulevaisuusverstaina/tulevaisuusklinikoina jne

TULEVAISUUS = MUUTOS

NOPEA MUUTOS KOROSTAA ENNAKOINNIN STRATEGISTA MERKITYSTÄ

Jokaisella organisaatiolla/yksilöllä tulisi olla oma tulevaisuusstrategia!

- Muutos on paitsi nopeaa, myös jatkuvaa ja yhä vaikeammin ennakoitavissa kompleksisessa maailmassamme
 - maailma muuttuu -> Suomi muuttuu
- Elämme globalisaation, urbanisaation, digitalisaation, ilmastomuutoksen, kansainvaellusten ja resurssipulan aikaa
- Nämä muutostekijät vaikuttavat merkittävästi sekä valtioihin, yrityksiin, kaupunkeihin että ihmisten elämään

Visio – missio - strategia – toteutus

*“Mikään tuuli ei ole suotuisa sille,
joka ei tiedä minne on menossa”*

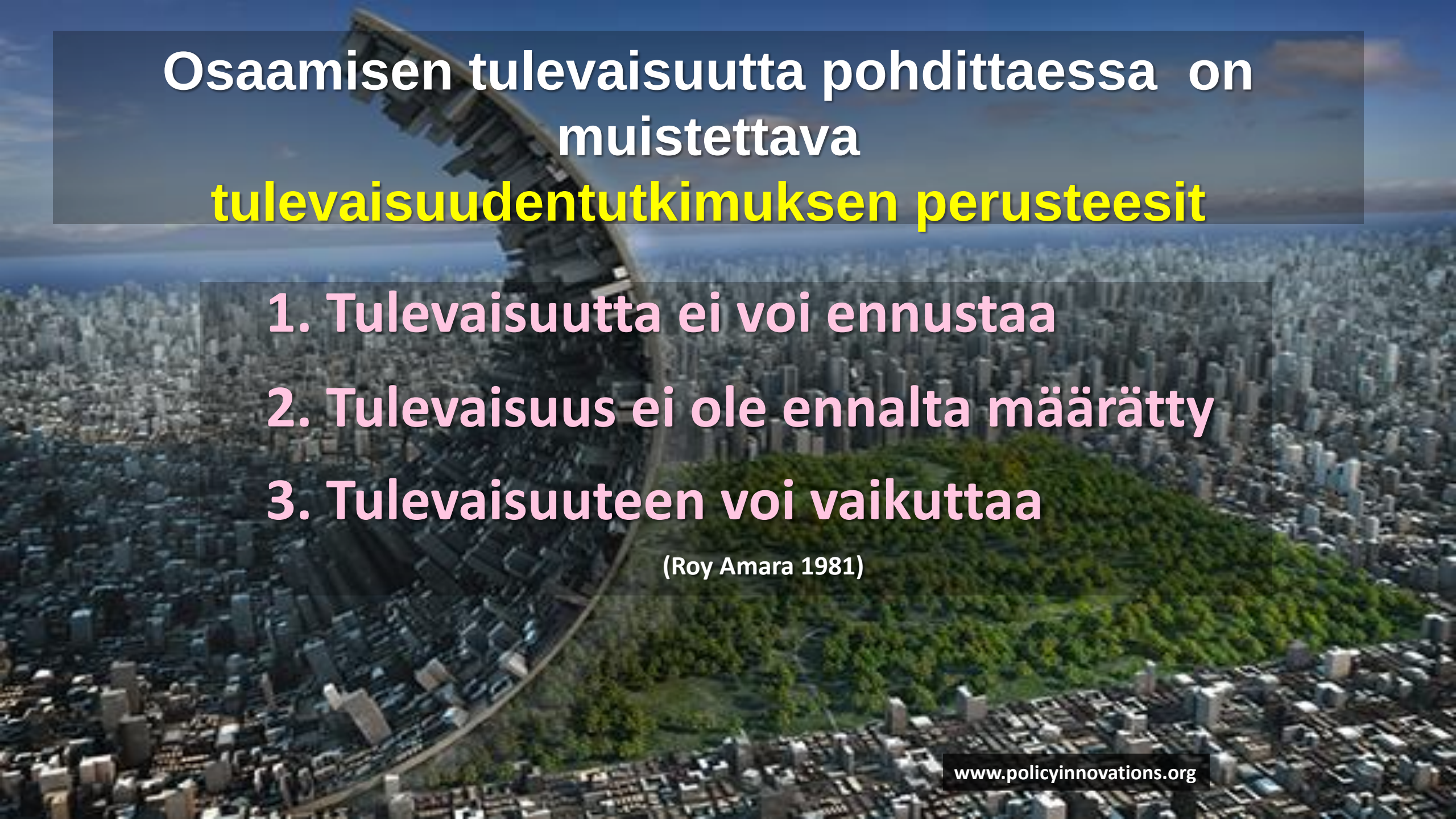
Seneca 4 BC - 65 AD

Visio ilman strategiaa, missiota ja toimintaa on hyödytön
Toiminta ilman visiota on päämäärätöntä

Esimerkkejä kansakunnan visioista:

- *”Suomi tietoyhteiskunnan kärkimaa”*
- *”Suomi vähähiilimaa” (Low Carbon Society)*
- *”Suomi laadukkaan koulutuksen mallimaa”....?*

Osaamisen tulevaisuutta pohdittaessa on muistettava tulevaisuudentutkimuksen perusteet

1. Tulevaisuutta ei voi ennustaa
2. Tulevaisuus ei ole ennalta määrätty
3. Tulevaisuuteen voi vaikuttaa

(Roy Amara 1981)

Tulevaisuuskuvien ja skenaarioiden kolminaisuus

1. Mahdollisia
2. Todennäköisiä
3. Toivottavia (ja ei-toivottavia)

- **Skenaariot ovat yksi menetelmä/menetelmäperhe tulevaisuudentutkimuksessa**
- **On useita erilaisia skenaarioita ja eri tapoja rakentaa niitä**

Alkuperäinen metodikirja
suomeksi: Miten tutkimme
Tulevaisuuksia?
Acta Futura Fennica 5
Helsinki 2013

How Do We Explore Our Futures?

Acta Futura Fennica 10

The Finnish Society for Futures Studies

Tiedustelut/tilaukset (inquiries/orders): tutuseura@gmail.com

2. Miten valmistautua digitaaliseen merkitys-yhteiskuntaan siirtymiseen?

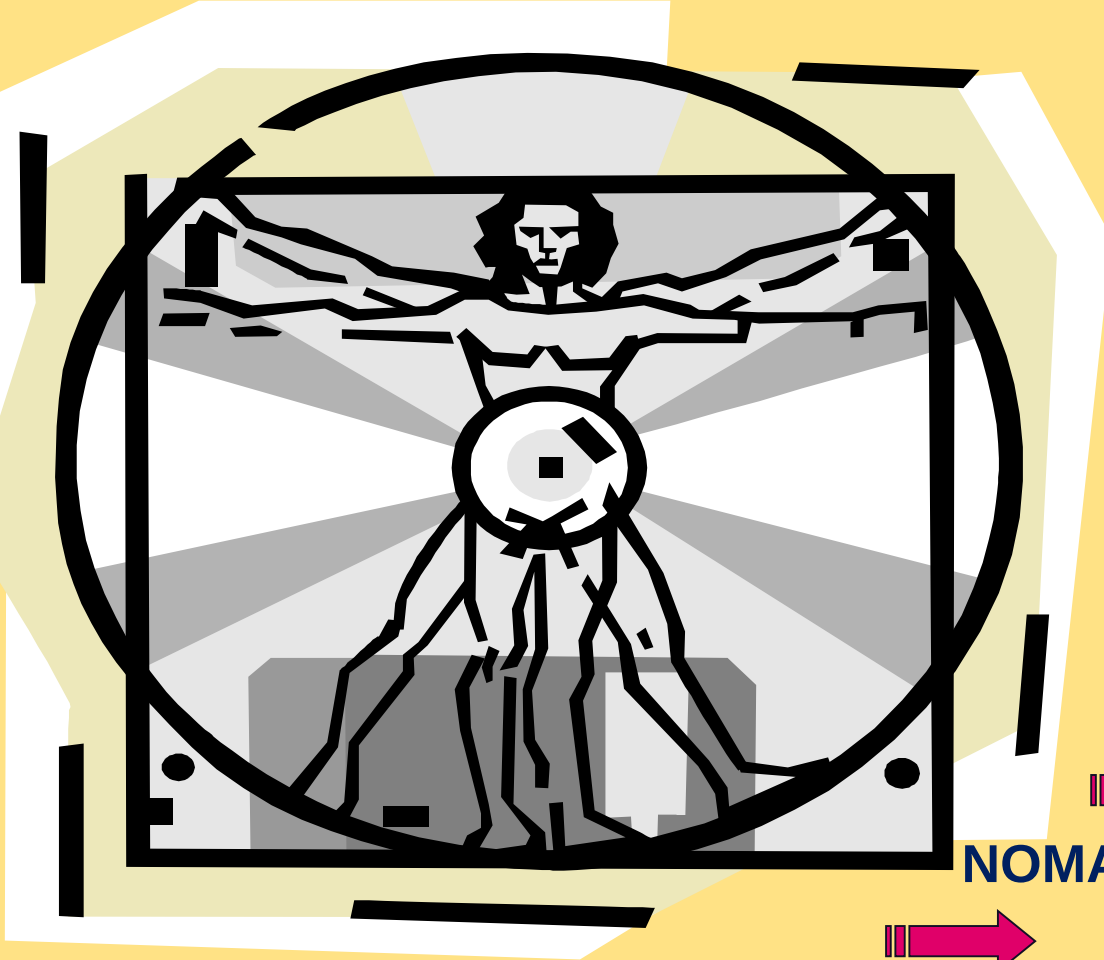
Tulevaisuussignaaleja neljällä tasolla

- Megatrendit
- Trendit
- Heikot signaalit
- Mustat joutsenet

Yhteiskuntavaiheiden evoluutio

BIOYHTEISKUNTA - ELÄMYSYHTEISKUNTA - DIGIYHTEISKUNTA

KERÄILY-JA METSÄSTYSYHTEISKUNTA

NOMADIYHTEISKUNTA

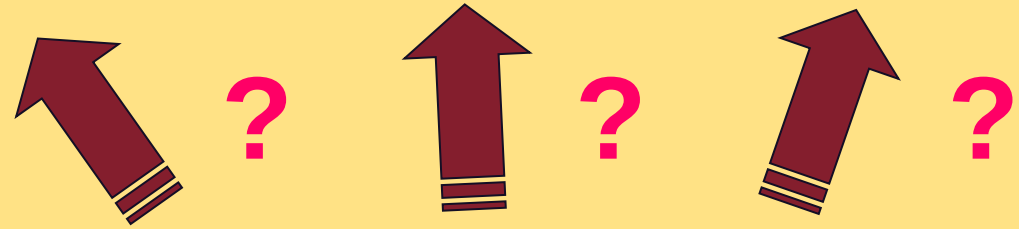
AGRAARIYHTEISKUNTA

TEOLLISUUSYHTEISKUNTA

TIETOYHTEISKUNTA

Lähteet:
Heinonen et al. 2004.
Kestääkö tietoyhteiskunta?
Suomen ympäristö 603.

Heinonen 2006. Ekotehokkaan maaseudun ja kaupunkiseudun
kokeilumalleja.

Keräily- ja metsästusyhteiskunnasta...

Maatalousyhteiskuntaan...

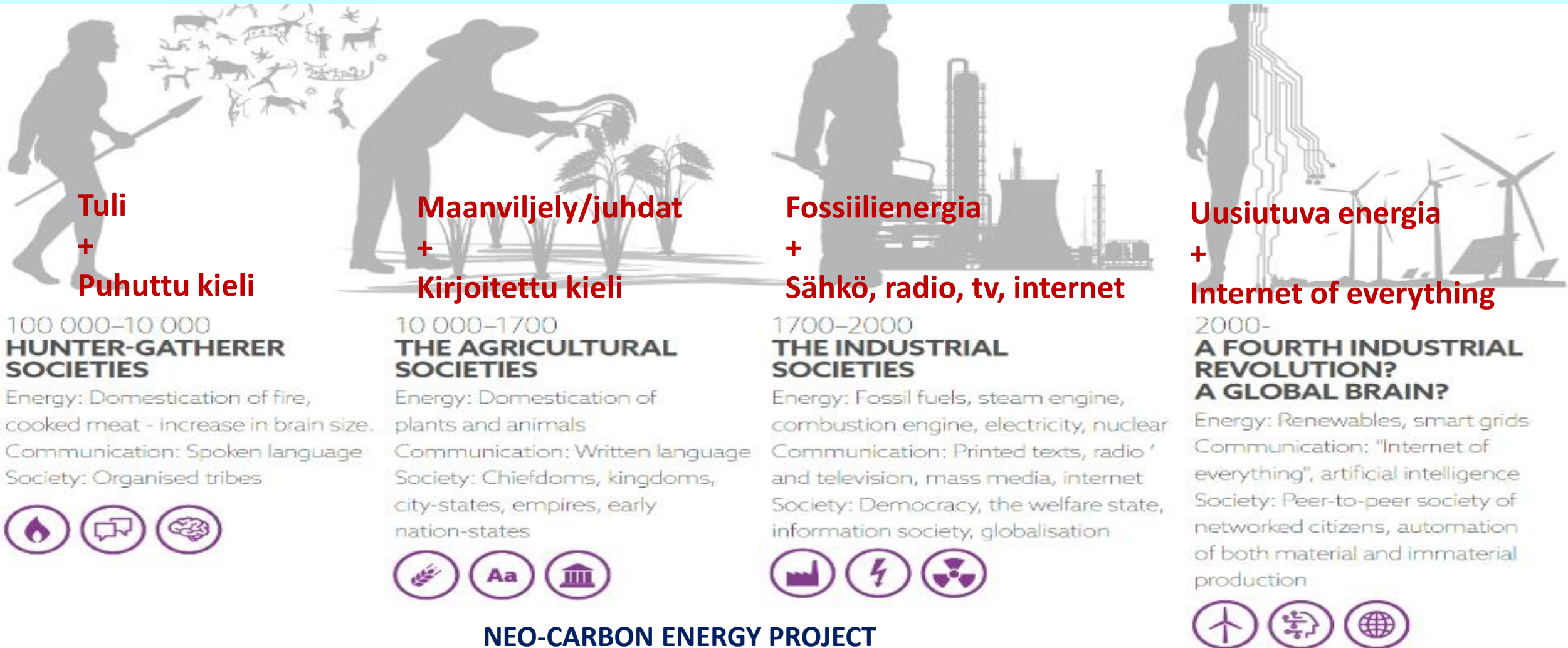
Teolliseen yhteiskuntaan...

Tietoyhteiskuntaan...

Ihmiskunnan historiassa isojen yhteiskunnallisten ja taloudellisten muutosten taustalla uudenlainen energia ja viestintä

NEO-CARBON ENERGY PROJECT

<http://bit.ly/2Attgu6>

SUURI SÄHKÖISTYMINEN VERTAISYHTEISKUNNASSA (uusi hanke)

Digitaalinen merkitysyhteiskunta

- hypoteesi tietoyhteiskunnan seuraajaksi

- Ei käsitellä, tuoteta ja kuluteta niinkään tietoa, tavaroita, teknologiaa kuin **kulttuurisia merkityksiä ja symboleita**.
- Yhä useamman toiminnon tarkoitus luoda **mielekkäitä kokemuksia kansalaisille**, joista tulee aktiivisia oman ympäristönsä **suunnittelijoita** (kaupunkisuunnittelijoita) sekä aktiivisia **energian tuottajia ja kuluttajia** (prosumer)!

Heinonen, Sirkka (2017). Asumisen ja työn muutos, digitalisaation vaikutukset, s. 29-38. Teoksessa: **Asiantuntija-artikkelit tulevaisuuden haasteista ja kehityssuunnista Uusimaa-kaavan 2050 taustaksi**. Uudenmaan liiton julkaisuja E181.
<http://www.uudenmaanliitto.fi/files/19496/>

Digitaalinen merkitysyhteiskunta (**metailmiö**)

Koulutuksen ja työn sekoittuminen (**substanssi-ilmiö**)

- Indokollektivismi nousu (Jim Dator)
- Palkkatyön merkityksen mureneminen
- Uudet organisointitavat
- Etätoiminnot/monipaikkaisuus/hybriditilat
- Peer-to-peer/vertaistalous (production/governance/property)
- Jakamistalous (Airbnb)
- Prosumerismi + DIY + slow life!

Digitalisaatio (**mahdollistava ilmiö**)

- Mediatisaatio
- Sosiaalisen median merkityksen ja vaikutuksen korostuminen – FB huomattava myös talouden mittarein
- Tekoäly, IoT, robotisaatio, big data
- Palvelusuunnittelu
- Biomimiikka

Merkitysyhteiskunta = Elämystalous + DIY

- Näkyminen
- Kuuluminen
- Osallistuminen
- Itse tekeminen
- Vaikuttaminen
- Oman käden jälki
- Yhteenkuuluvuus
- Identiteetti

.....havaitsetteko näistä heikkoja
signaaleja?

Merkityksellinen ympäristö ja luova tulevaisuusajattelu

- Merkityksellinen ympäristö, tila tai paikan toiminto
- Yksilöllinen kokemus ja tarve merkityksellisyyteen
- Oppiminen ja kasvatus pelin, leikin, luonnon ja tilan kautta

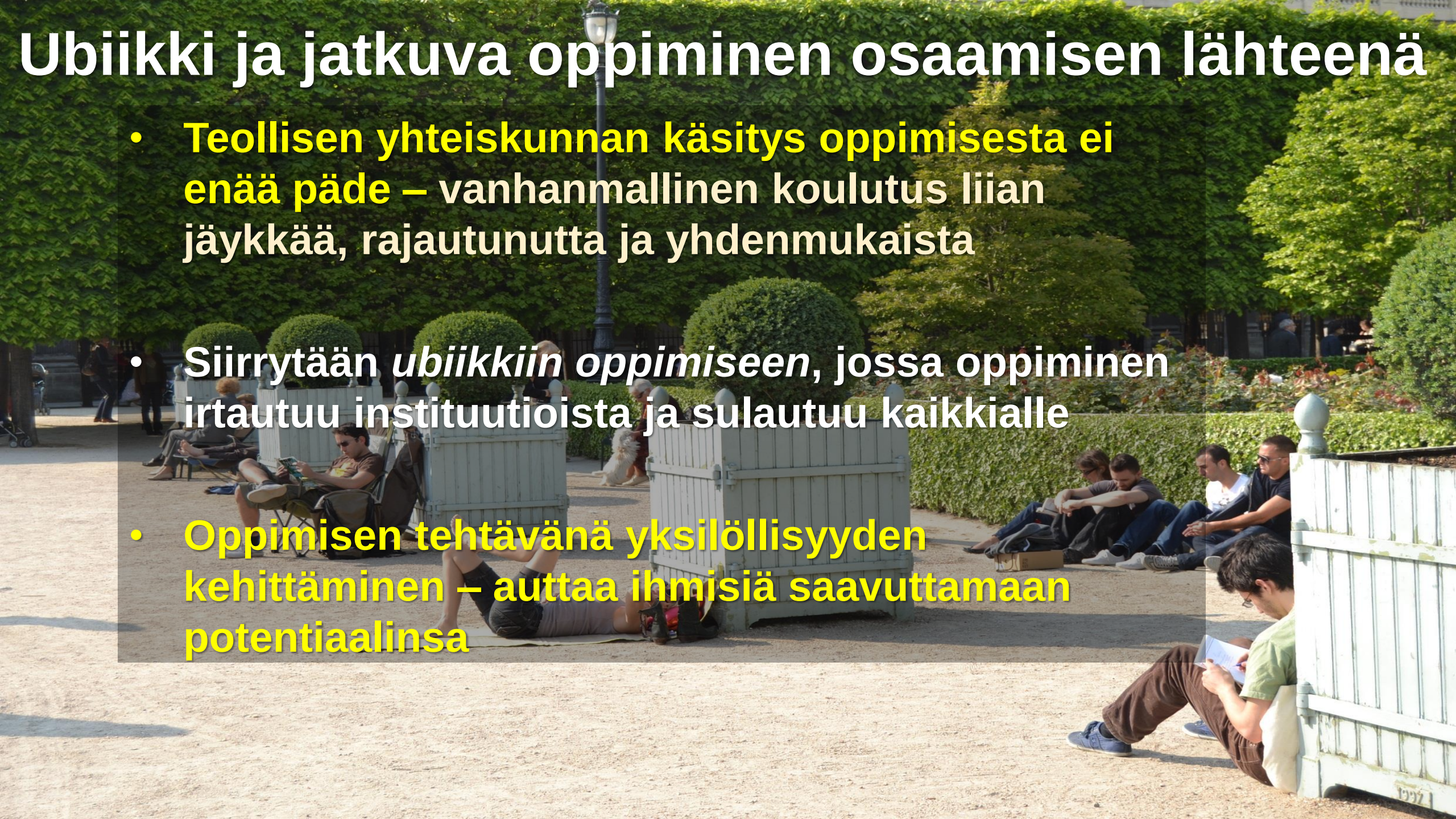

3. Tulevaisuuden osaamistarpeiden timantti

東和免税店
東和免税店

Ubiikki ja jatkuva oppiminen osaamisen lähteenä

- Teollisen yhteiskunnan käsitys oppimisesta ei enää päde – vanhanmallinen koulutus liian jäykkää, rajautunutta ja yhdenmukaista
- Siirrytään *ubiikkiin oppimiseen*, jossa oppiminen irtautuu instituutioista ja sulautuu kaikkialle
- Oppimisen tehtävänä yksilöllisyyden kehittäminen – auttaa ihmisiä saavuttamaan potentiaalinsa

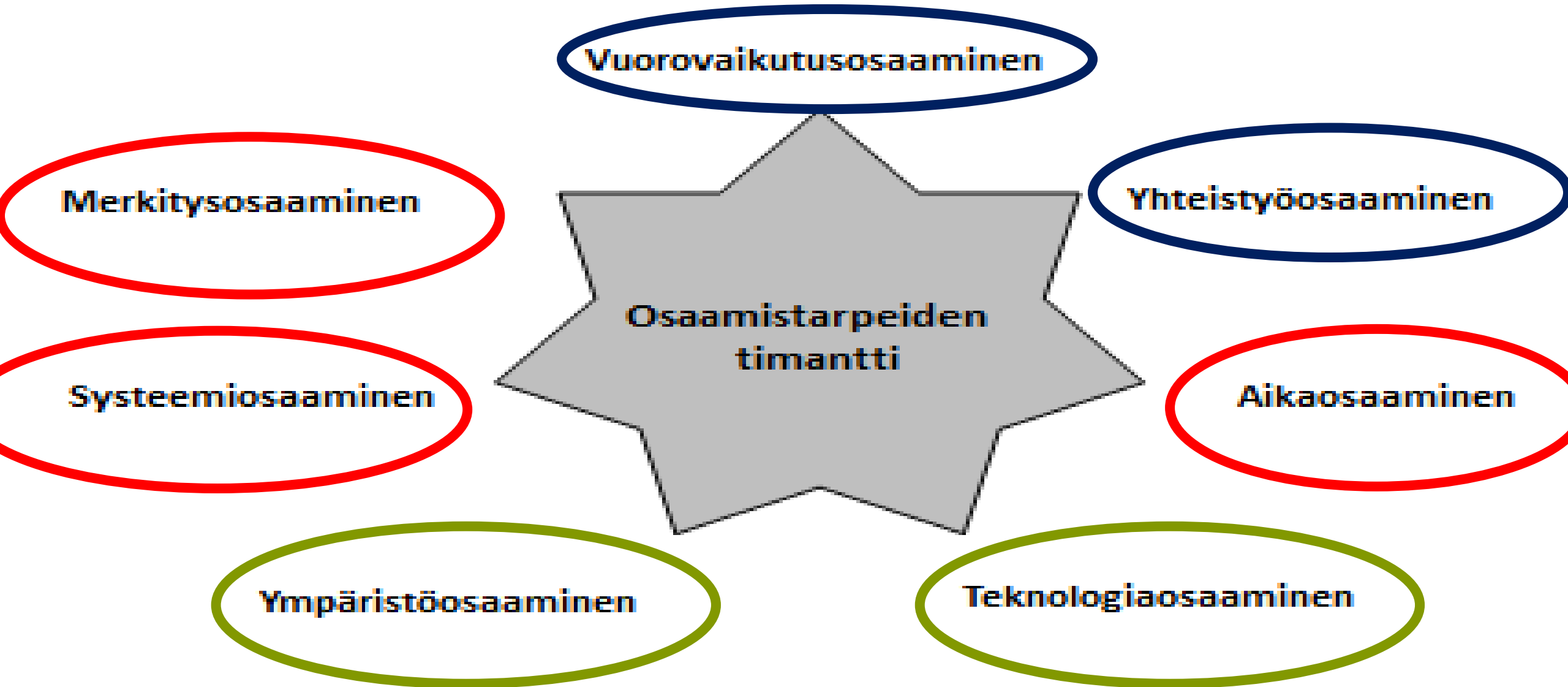

”Kyky luoda identiteetti, joka erottaa yksilön muista on tulevaisuuden tärkein osaamistarve ja taito.” (Jim Dator)

”Itsensä tuntemisesta (*'know thyself'*) tulee tulevaisuudessa tärkein työntekijöiden kilpailutekijä.” (Jerome Glenn)

Osaamistarpeiden timantti

1. VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN

Viestintä (verbaalinen, kirjallinen, kuvallinen, kehollinen...)

Kieli (englanti, espanja, arabia, kiina, korea...)

Kulttuuri (tavat, arvot, uskonnot, uskomukset...)

2. YHTEISTYÖOSAAMINEN

Tiimityöskentely

Yhdessä oppiminen

Yhdessä osaaminen

Yhdessä tekeminen

-> co-creation!

3. AIKAOSAAMINEN

- Tulevaisuusajattelu, proaktiivisuus
-> ennakointiosaaminen
- Pystytkö ennakoimaan oman paikkasi tulevaisuuden elämässä uudessa koulutuksen/työnteon paradigmassa?
- Henkilökohtainen tulevaisuusstrategia (työttömille, syrjäytymisvaarassa oleville, opettajille, opiskelijoille...)

4. TEKNO-OSAAMINEN

Teknologian todellinen arvo on sen käyttöarvo
Viisi tekniikan kehityksen suurta linjaa:

1. tekniikan kehityksen vauhti kasvaa
2. tekniikan kehitys moninaistuu
3. innovatiiviset yhdistelmätekniikat lisääntyvät – tekniikoiden konvergoituminen
4. tekniikka tunkeutuu yhä syvemmälle yhteiskuntaan
-> ubiikkiteknologia -> ubiyhteiskunta -> ubiosaaminen
5. mediatekniikat – sosiaalinen media
(uudet liiketoimintamallit, opettaja -> opetettava, työnantaja -> työntekijä)

5. YMPÄRISTÖOSAAMINEN

- Ihmisen luontosuhde
- Ilmastonmuutoksen hillintä
 - ekologisen jalanjäljen tunnistaminen ja pienentäminen
 - cradle-to-cradle -ajattelutapa
- Etätoimintojen suosiminen
- Yritysten ympäristövastuu

6. SYSTEEMIOSAAMINEN

- **Systeemiajattelu**

- koulutus/työelämä -> osasysteemit
- osaaminen -> osasysteemit

- **Kokonaisvaltainen ajattelu**

- koulutustyöelämä -> muut toiminnot
- osaamisen kokonaisuus
- kokonaisuuksien hallinta

Arvojen eheyttävä vaikutus

- Elämän sirpalemaisuus , urbaani hektisyys ja äärimmilleen viedyt tehokkuusvaatimukset

≈> **KOKONAISEN IHMISEN KAIPUU**

- Kokonaisvaltaisen ajattelun tarve ihmisen eri roolien ja tehtävien välillä, ihmisen ja luonnon välisen vuorovaikutuksen suhteen sekä ihmisen ja teknologian suhteen

AIVOT - ARVOT - ASKELEET

Elämän mielekkyyden etsiminen

Avainkysymys on, **miten ihmiskunta pystyy** tuotannossaan ja toiminnoissaan **asemoitumaan osaksi luontoa** – ei resursseja ja energiaa tuhlaten vaan vastuullisena toimijana ja kuluttajana viisaita valintoja tehden - lähimmäisistään ja itsestään huolta pitäen

7. MERKITYSOSAAMINEN

- Työssä ja tuotannossa korostuvat yhä enemmän luovuus ja merkitysten tuotanto ja etenkin elämäntapaan ja identiteettiin liittyvät kysymykset.
- Tämä ei koske vain luovia ydinaloja, vaan kaikkien toimialojen on otettava yhteiskunnan ja asiakkaiden muutos huomioon – myös koulutuksen sisällä
- Tässä mielessä merkitysosaaminen on tulevaisuuden työn osaamistarpeista keskeisin tai ainakin voimakkaimmin nouseva.

TULEVAISUUSKULTTUURILUKUTAITO

TULEVAISUUSPÄIVÄ

www.tulevaisuuspaiiva.fi

<https://www.facebook.com/Futurpaiva/>

<https://twitter.com/Futurpaiva>

Kiitos!

sirkka.heinonen@utu.fi

LÄHTEITÄ JA KIRJALLISUUTTA

- **Heinonen, Sirkka & Karjalainen, Joni (2018). Sähköistyminen vertaisyhteiskunnassa – uusi tarina Suomen tulevaisuudelle. TUTU-Julkaisuja 1/2018, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turku.**
https://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/tutu-julkaisut/Documents/Tutu_1-2018.pdf
- **Heinonen, Sirkka (2018). Tulevaisuusajattelu voimaistaa tulevaisuuksien tekemiseen. Rihveli 2/2018. Helsingin opettajien ammattiyhdistys ry, 16-25.**
<https://hoay.fi/wp-content/uploads/2018/10/Tulevaisuusajattelu.pdf>
- **Kuusi, Osmo, Bergman, Timo & Salminen, Hazel (toim.) (2013). Miten tutkimme tulevaisuuksia? Acta Futura Fennica no 5, Tulevaisuuden tutkimuksen seura, Helsinki.**
- **Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto**
<http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/Sivut/home.aspx>
- **Tulevaisuudentutkimuksen VerkostoAkademia TVA**
<https://www.utu.fi/fi/yksikot/tva/Sivut/home.aspx>
- **Tulevaisuuden tutkimuksen seura** <http://www.tutuseura.fi/>

UNIVERSITY
OF TURKU

TULEVAISUUDEN TUTKIMUKSEN SEURA

<http://www.tutuseura.fi/>

Jäsenilmoittautumiset ja tiedustelut seuran pääsihteerille
Hazel Salmiselle osoitteeseen
toimisto@futurasociety.fi

TULEVAISUUSPÄIVÄ

#tulevaisuuspäivä

#munvisio

OPETTAJAN OPAS TULEVAISUUKSIEN TUTKIMISEEN

Laura Pouru & Otto Tähkäpää

HEIKOT SIGNAALIT

TRENDIT

MEGATRENDIT

TOIVOTTAVA

EPÄTOIVOTTAVA

TODENNÄKÖINEN

YHTEISKUNTA

TALOUS

IHMISET

TEKNOLOGIA

YMPÄRISTÖ

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Yhteiset sanat ja yhteinen ymmärrys – MOOC, muutoshakemus, tuotos, vaikutukset ja vastuu

Elisa Helin

Kolme hakuryhmää

Haku kohdennetaan kolmelle painopistealueelle

- opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutus
- opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutus, turvallisuusosaaminen
- opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutus, aluehallintovirastot

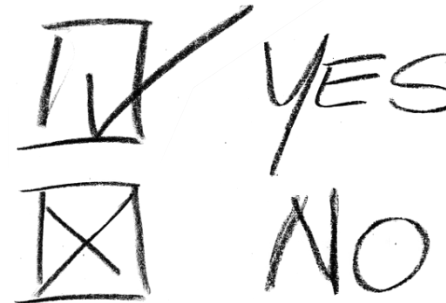

Henkilöstökoulutuksen valtionavustuksen käyttötarkoitus

- Valtion rahoittama henkilöstökoulutus on tarkoitettu varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja taiteen perusopetuksessa, perusopetuslain (628/1998) mukaisessa aamu- ja iltapäivätoiminnassa, ammatillisessa koulutuksessa, aikuiskoulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä **työskentelevän henkilöstön** osaamisen kehittämiseen.
- Perustuu 100-prosenttiselle tuelle, josta seuraa erityinen vastuu.
- Erityisavustus myönnetään täysmääräisenä, **lopullinen edunsaaja on koulutukseen osallistuva henkilö** eikä koulutusta järjestävä koulutusorganisaatio.

Valintaperusteet

- koulutuksen tarvelähtöisyys ja koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutuminen
- koulutuksen tietoperusteisuus sekä kattava ja monipuolinen sisältö
- pitkäkestoisuus ammatillisen kehittymisen tukena
- ohjaus ja tuki koulutusohjelman suorittamisen varmistamiseksi
- osaaminen ja kokemus opetushenkilöstön ja / tai varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksesta sekä osaamisen ajantasaisuus
- hankkeen organisointi ja toteutus
- tuotosten käyttökelpoisuus ja avoin jakaminen
- talouden realistisuus
- TVT:n hyödyntäminen koulutuksen toteuttamisessa

Koulutuksen tarvelähtöisyys ja koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutuminen

- Kenen vastuulla on henkilöstön osaamisen kehittäminen: yksilön, työyhteisön, esimiehen, työnantajan, yhteiskunnan vai valtion?
- Linkitys muuhun kehittämiseen
- Tutkimus- ja tietoperustainen ja ennakointitietoa hyödyntävä henkilöstökoulutus

Pitkäkestoisuus ammatillisen kehittymisen tukena sekä ohjaus ja tuki koulutusohjelman suorittamisen varmistamiseksi

- Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen valtionavustuksella on tarkoitus rahoittaa erityisesti **pitkäkestoista, yksittäisten henkilöiden ja työyhteisöjen osaamista lisäävää täydennyskoulutusta**. Pitkäkestoisuudella tarkoitetaan opintopisteytettyjä, pidemmän aikavälin (esim. 1,5 vuotta) kattavia koulutuskokonaisuuksia, joissa osaaminen syvenee. *Irralliset, tietoiskutyypiset koulutuspäivät eivät vastaa tätä tavoitetta.*
- Joustavuus
- Koulutusosiot ja niihin osallistujat, lähiopetuspäivien osuus (lomakkeen infotekstit päivitetty)
- Ohjaus, tuki sekä lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteet

Osaaminen ja kokemus opetushenkilöstön ja / tai varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksesta sekä osaamisen ajantasaisuus

- Hankkeen koordinaattorin, suunnittelijan ja/tai johtajan tulee ”hallita” ja johtaa koulutuskokonaisuutta.
- Koulutusosiot muodostavat johdonmukaisen jatkumon. Jos näin ei ole, tulee se kirjoittaa ja kuvata hakemuksessa.
- Kouluttajien osaamisen (oma henkilöstö tai ostopalvelu) tulee olla relevanttia ko. teemaan liittyen ja heidän tulee olla tietoisia siitä, miten heidän koulutusosionsa liittyy kokonaisuuteen. **Punainen lanka!**
- Mikä on hakijaorganisaation oma osaaminen? Osaamista ei ole se, että koulutus ostetaan kokonaisuudessaan ulkopuolelta (vrt. kehittämishankkeet).

Hankkeen organisointi ja toteutus

- Selkeästi kirjoitettu on selkeästi ajateltu.
- Avainsanat
- Pähkinänkuori: mitä, kenelle, miksi ja miten?
- Kattava ja monipuolinen sisältö
- On tärkeää varmistaa sellainen hankehallinnan muoto, jolla taataan tehokas toimeenpano.

Tuotosten käyttökelpoisuus ja avoin jakaminen

- Tärkeää on kuvata koulutushankkeen tulokset ja tuotokset.
- Hankkeiden määrällisistä ja laadullisista tuloksista laaditaan selvitys Opetushallitukselle. Laadullisilla tuloksilla tarkoitetaan hankkeiden vaikutusten ja tuotosten kuvaamista.
- Määrälliset tavoitteet ja tulokset: osallistuja- ja koulutettavapäivämäärä

Esimerkki 1

Laadullinen tavoite: *Oppilaiden osallisuus lisääntyy koulutushankkeen aikana.*

Tulos: *"Oppilaiden osallisuus on lisääntynyt."*

Miten niin? Perustelu: *"Sotaveteraanit käyvät koulussa syömässä. Oppilaat hoitavat kahvituksen. Sitä on upea seurata ja ohjata."*

Tuotosten avoin jakaminen

Sisukkaasti koulutiellä - sijoitetun lapsen monialainen tuki

Mitä hakemuksessa luvattiin?

- SISUKAS- työskentelymallin valtakunnallinen jalkauttaminen, levittäminen ja juurruttaminen
- Mallia ja siitä saatuja kokemuksia esitellään myös hankkeen kotisivuilla sekä alan julkaisuissa.
- Hankkeen www-osoite: www.pesapuu.fi; www.sijoitettulapsikoulussa.fi
- Materiaalien ja koulutusprosessin avoin jakaminen kotisivujen kautta ja koulutuksissa.

Tuotosten avoin jakaminen

Sisukkaasti koulutiellä - sijoitetun lapsen monialainen tuki

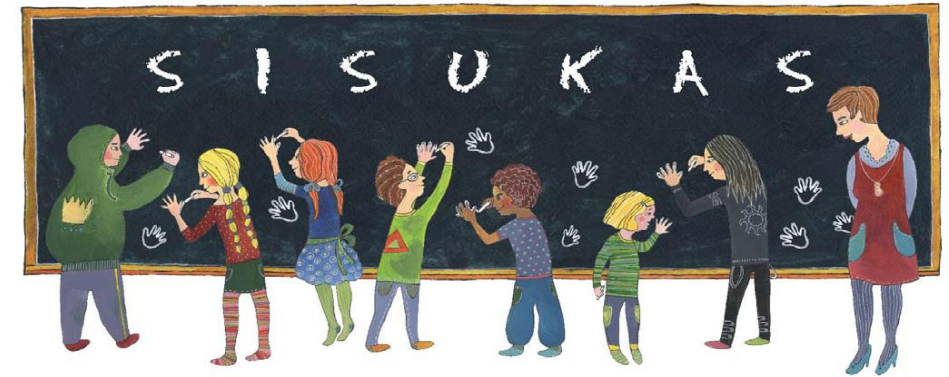
Mitä tuotettiin, levitettiin ja jaettiin avoimesti?

Tuotoksen nimi ja kuvaus

- Verkkokurssi: Sijoitettu lapsi koulussa, www.perheaikaa.fi
- Christine Väливаara: ”Kuinka tukea sijoitettua lasta koulunkäynnissä? - monitoimijainen Sisukas-malli”
- Elisa Oraluoma: ”Älyä tunteet – ajattelun apukäsi lasten kanssa työskentelyyn”
- Jaana Pynnönen: ”Koulu, lastensuojelu, sijaisvanhemmat, lapsen syntymävanhemmat – kuka päättää ja ketä kuullaan?”

Lisää SISUKAS -tuotoksia

- Nettisivut:
<http://sijoitettulapsikoulussa.fi/koulutus-ja-tyonohjaus/>
 - Tänne kerätty koulutusprosessin esitykset sekä linkit materiaaleihin.
- Gradut:
 - Essi Jääskeläinen (2017) Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten palkitsevat ja haastavat tilanteet koulussa, JYU, erityispedagogiikka.
 - Heidi Rautiainen ja Petra Simonen (2017) Sijoitettujen nuorten koulukokemuksia, JYU, erityispedagogiikka.

SISUKAS-työskentelymalli sijoitetun lapsen koulunkäyntiin
Lastensuojelun ja koulun välistä yhteistyötä

KOULUHENKILÖSTÖLLE

Sijoitettu lapsi on ensisijaisesti tavallinen lapsi, joka ei halua leimautua erilaiseksi. Riittävä varhainen tuki koulussa ennaltaehkäisee tutkitusti haavoittuvissa oloissa kasvaneiden syrjäytymisen riskiä. Sijoitettu lapsi tarvitsee ympärilleen aikuisten kannattelevan verkoston.

SISUKAS- käsikirja

Työskentelymalli perhehoitoon sijoitetun lapsen koulunkäynnin tueksi

MOOC, tietosuoja, yksityisyydensuoja ja tekijänoikeudet

- MOOC (Massive Open Online Course) itse tai yhteistyössä yhden tai useamman organisaation kanssa
- Luentoihin ja materiaaleihin on mahdollisuus palata milloin tahansa kurssin suorittamisen aikana. Oman oppimisen etenemistä voi seurata erilaisilla välitesteillä, jotka voivat olla myös automaattisesti arvioitavia.
- Vuosien 2019 ja 2020 aikana MOOC toteutetaan ohjatusti siihen osallistuville. Tämän jälkeen MOOC jää käytettäväksi itsenäiseen opiskeluun.
- Hankesuunnitelmassa on kuvattava, miten, kenen rahoituksella ja kuinka kauan MOOC:ia ylläpidetään hankkeen päätyttyä. Opetushallituksen kanssa on neuvoteltava muun muassa lisensoinneista ja kirjautumismenettelyistä.
- Jokainen organisaatio vastaa itse materiaalin tietosuojasta, yksityisyydensuojasta ja tekijänoikeuksista.

Talouden realistisuus

- Hyvin suunniteltu on enemmän kuin puoliksi tehty!
- Muutoshakemuskuorma koskien talouksia, menoluokkasiirtymät
- Hankkeen menot ja rahoitus eritellään (**selitys sekä yksikkö-, määrä- ja yksikköhintasarakkeet täytetään asianmukaisesti!**) hakulomakkeeseen liitettävään talousarviopohjaan (Excel). Yhteishankkeissa käytetään välilehtiominaisuutta.
- ALV (päivitetty excel-taulukoon)

Yksikkö	Määrä	Euroa / yksikkö	ALV:n osuus	Yhteensä	PÄÄTÖS			
---------	-------	-----------------	-------------	----------	--------	--	--	--

Menot		Erittely, selitys		Yksikkö	Määrä	Euroa / yksikkö	Yhteensä
12	Henkilöstökustannukset						
13	Koordinointi ja suunnittelu	projektipäällikkö	h		140	35,00	4 900
14	Koulutus ja ohjaus	opetushenkilöstö	h		422	42,00	17 724
15	Tiedotus ja viestintä	suunnittelija/ koordinaattori	h		50	22,00	1 100
16	Seuranta ja raportointi	kaikki hankkeessa toimivat	h		30	35,00	1 050
17	Taloushallinto	taloussuunnittelija	h		20	20,00	400
18	Asiantuntijoiden palkkiot	turvallisuusverkoston	h		10	40,00	400
19	Yht.	asiantuntijat	h				25 574
20						0,21	0
21	Henkilöstösivukulut						5 371
22	Henkilöstökustannukset yhteensä						30 945
23		kerroin 21 %					

		ALV:n osuus			
215	150,00	7 740,00	39 990		
1	3 600,00	864,00	4 464		
1320	7,00		9 240		8922
			0		1 625
12	3 900,00		46 800		

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Hankkeen hyvä taloushallinto

Taloustarkastaja Marja Savilepo
marja.savilepo@oph.fi
puh. 029 533 1567

Valtionavustuspäätökset perustuvat lakiin

- Opetushallitus myöntää valtionavustuksia sekä kansallisen että kansainvälisen rahoituksen puitteissa.
- Opetushallitus käsittelee valtionavustushakemukset, valvoo avustusten käyttöä sekä arvioi toiminnanvaikutuksia.
- Harkinnanvaraisten valtionavustusten myöntämiseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), joka on yleislaki. Avustuspäätös voi perustua myös vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin tai opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (sovellettavat lait on kirjattu avustuspäätökseen).

- Valtionavustuslaki (688/2001) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>
- Vapaasta sivistystyöstä annettu laki (632/1998) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki (1705/2009) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705>

Vähän hakemisesta 1/2

- Hakemus laaditaan VA-järjestelmässä, paperisia hakemuksia ei voi enää lähettää.
- Yhteishankkeissa koordinoiva hanke tekee hakemuksen ja tähän hakemukseen on lisätty mahdolliset kumppanit → osapuolet ja työnjako.
- Kuvataan hanke pähkinänkuoressa; miksi se tarvitaan ja miten tarve on kartoitettu, hankkeen yleiset tavoitteet, toteutustapa, tulokset ja tuotokset, **toteuttamisaikakunnat**, opiskelijoiden rekrytointi, hankeseuranta, tulosten levittäminen sekä realistinen talousbudjetti.
- **Tulokset ja tuotokset kiinnostavat meitä.**

Vähän hakemisesta 2/2

- Hakemuksessa mainitaan mm. yhteyshenkilö. Jos tämä yhteyshenkilö muuttuu hankeaikana, on siitä lähetettävä s-postilla päivitys OPH:n yhteyshenkilölle, joka löytyy päätöksestä.
- **Hakemuksen liitteeksi on liitettävä ”Henkilöstökoulutushankkeiden talousarviopohja (excel)”**
- OPH:n valtionavustusten yleisohje:

<https://www.oph.fi/rahoitus/valtionavustukset>

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

På svenska | In English | Tekstiversio | Tarkennettu haku A- A+ HAE

Ajankohtaista Kasvatus, koulutus ja tutkinnot Säädökset ja ohjeet Tietopalvelut **Rahoitus** Opetushallitus Yhteystiedot

Etusivu > Rahoitus > Valtionavustukset

▸ Valtionosuudet
▾ **Valtionavustukset**
▸ Varhaiskasvatus
▸ Yleissivistävä koulutus
▸ Ammatillinen koulutus
▸ Vanha sivistystyö

Valtionavustukset

Opetushallituksen valtionavustustoiminnan ensisijaisina tavoitteina on tukea kehittämis-, kokeilu- ja käynnistämishankkeita, joissa tuotetaan levittämiskelpoisia malleja, menetelmiä ja käytäntöjä sekä pyritään pysyviin toiminnallisiin tai rakenteellisiin muutoksiin ja parannuksiin.

Lisää aiheesta

- Opetushallituksen ohje valtionavustuksen hakijalle ja käyttäjälle (2018, pdf)

Valtionavustuspäätös

- Valtionavustuspäätöksessä on mainittu hankkeen hyväksytyt kokonaiskulut, avustussumma euroissa sekä päätökseen liittyvät liitteet.
- Hankkeen kulujen tulee olla kaikki hankkeelle hyväksyttyjä kuluja.
- Hankkeelle kohdistuneet mahdolliset muut tulot tulee huomioida --> hyväksytyt nettokokonaiskulut.
- Valtionavustuksen käyttöaika on merkitty päätöksessä.
- Väliselvityksen ja/tai loppuselvityksen viimeinen palautuspäivä. **Muista noudattaa palautuspäiviä.**

Saajan tiedonanto velvollisuus

- Tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot ehtojen noudattamisen valvomiseksi.
- Tulee ilmoittaa viipymättä muutoksesta, joka vaikuttaa:
 - Käyttötarkoituksen toteutumiseen
 - Hankeaikaan
 - Avustuksen käyttöön ja/tai rahoituksessa tapahtuvaan olennaiseen muutokseen.

Muutoshakemus / vähäinen muutos sähköpostilla

- Opetushallitus voi valtionavustuksen saajan hakemuksesta erityisestä syystä muuttaa valtionavustuksen käyttötarkoitusta ja ehtoja sekä jatkaa hankkeen käyttöaikaa. Muutoshakemus tehdään asiakirjana tai sähköpostina, ei valtionavustusjärjestelmässä (VA-järjestelmä).
- Muutoshakemus on tehtävä tarpeeksi ajoissa, että muutospäätös voidaan tehdä ennen käyttötarkoituksen muutosta ja/tai lisääjän myöntöä.
- Vähäiset muutokset tehdään ilman uutta päätöstä ja niistä ilmoitetaan avustuksen saajalle sähköpostitse.
- Sähköposti viestittelyyn liittyvät asiakirjat on säilytettävä osana hallinto- ja kirjanpitoaineistoa ja varauduttava toimittamaan pyydettyä OPH:lle.
- Hankkeen tarkastuksessa käytetään aina kirjallisia valtionavustuspäätöksiä, muutospäätöksiä ja/tai vähäisissä muutoksissa sähköpostin viestinvaihtoa. **Suullisia sopimuksia/muutoksia ei hyväksytä hankkeelle!**

Yhteistyöhankkeet

- Valtionavustusta voidaan myöntää hankkeelle, jossa on useampia toteuttajia.
- Hankkeella on vain yksi koordinoiva avustuksen saaja.
- Yhteishanketta koordinoiva avustuksen saaja tekee sopimuksen valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista hanketta toteuttavan kanssa. Ohjeet löytyvät mm. OPH:n yleisohje sivulta 11 →.
- Yhteyshenkilö OPH:n on koordinoivan hankkeen yhteyshenkilö ja tämä henkilö on yhteyshenkilö kumppaneihin.
- Hankkeesta tehdään vain yksi loppuselvitys. Loppuselvityksen ja yhteistyökumppaneiden hankeselvitykset ja kirjanpidonraportit kokoaa koordinoiva avustuksen saaja. **OPH:n lähetetään vain yksi loppuselvitys.**
- Hankinta- ja muut sopimukset on dokumentoitava, myös yhteistyösopimukset.

Hyväksyttävät kustannukset

- Hyväksyttävät kustannukset näkyvät hakutiedotteessa, avustuspäätöksessä, avustuspäätöksen liitteissä ja OPH:n yleisohjeessa.
- Hyväksyttäväksi kustannuksiksi katsotaan avustettavan kohteen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset kustannukset.
- Hyväksyttävinä kustannuksina otetaan huomioon ne kustannukset, jotka kirjanpitolain (1336/1997) ja -asetuksen (1339/1997) sekä hyvän kirjanpitoavan mukaan on kirjattava avustuksen käyttöajalle kuluiksi.
- Aiheuttamisperiaate tarkoittaa sitä, että hankkeelle kohdistetaan vain ne kustannukset, jotka hanke on aiheuttanut.

- Kirjanpitolaki (1336/1997) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>
- Kirjanpitoasetus (1339/1997) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>

Palkat ja palkkiot 1/2

- Kohtuullisina palkka- tai palkkiokustannuksia Opetushallitus hyväksyy kutakin palkansaajaa kohden enintään määrän, joka vastaa 80 000 euron vuosipalkkaa lakisääteisine sivukuluineen. Luontaisedut katsotaan osaksi palkkaa.
- Henkilöstösivukuluina hyväksytään ne työnantajan maksamat sivukulut, jotka kohdistuvat hankeaikaiseen maksettavaan palkkaan/palkkioon ja jotka on voitu suoraan kohdistaa aiheuttamisperiaatteen mukaisesti hankkeen menoksi.
Hankkeelle ei hyväksytä mitään prosentuaalisia sivukuluja.
- Hankeaikaiset lomarahat ovat hyväksyttäviä kustannuksia.

Palkat ja palkkiot 2/2

- Palkkakustannukset, joita ei ole voitu suoraan kirjanpidossa kohdentaa hankkeelle, esitetään erillisellä laskelmalla/dokumentilla hankkeelle kohdennettuna palkkakustannuksena, josta käy ilmi, mistä kirjanpidosta ne löytyvät ja miksi ne eivät näy hankekirjanpidossa ja jossa näkyvät päivä, nimi, tunnit ja tehtävä. Dokumentti liitetään loppuselvitykseen.
- Hankkeessa työskentelevien osa-aikaisten on pidettävä työajanseurantaa hankkeelle kohdistuvasta työstä, jossa on näkyvissä esim. päivä, nimi, tunnit ja tehtävä. Työajanseurannat on säilytetään osana hallinto- ja kirjanpitoaineistoa ja varauduttava toimittamaan pyydetessä OPH:lle.

Matkakustannukset

- Kohtuullisina matkakustannuksina hyväksytään valtion matkustusäännön mukaisesti toteutuneet kustannukset.
- Linkki valtion Matkustussäätö 2018
<http://vm.fi/documents/10623/4040240/Valtion+matkustuss%C3%A4%C3%A4nt%C3%B6+2018/e6bb3477-8566-4074-b429-ee49058ded02?version=1.0>

Edustuskulut

- Kohtuullisina edustuskustannuksina hyväksytään sellaiset kustannukset, jotka ovat perusteltuja tavanomaisen vieraanvaraisuuden tai huomaavaisuuden osoittamiseksi.
- Rahalahjoista tai rahanarvoisista lahjakorteista aiheutuneet kustannukset eivät ole hyväksyttäviä.

Yleiskustannukset

- Hankkeen kokonaiskustannuksiin hyväksytään hankkeen toteuttamisesta aiheutuvat välittömät kustannukset sekä organisaation muista kustannuksista ne kustannuserät, jotka on voitu suoraan kohdistaa aiheuttamisperiaatteen (kustannus on hankkeelle hyväksytty kustannus) mukaisesti hankkeen kuluksi. Vain todellisiin ja toteutuneisiin kustannuksiin perustuvat kulut ovat hyväksyttäviä.
- Yleiskustannuksia voidaan hyväksyä siltä osin, kun ne voidaan esittää hankkeelle välittöminä kustannuksina.
 - Esim. toimitilojen vuokrat, taloushallinnon palkkakustannukset, puhelinkustannukset, kopiointikustannukset jne.

Kustannukset, jotka eivät ole hankkeelle hyväksyttäviä kuluja

- Valtionavustuksella ei rahoiteta mm. seuraavia kustannuksia:
 - Tutkimustoimintaa
 - Koulutukseen osallistuvien matka-, ruokailu-, sijais- ja majoituskuluja
 - Ohjaus- tai muiden suunnitteluryhmien kuluja
 - Laitehankintoja
 - Työnohjausta eikä mentorointia
 - Yhden opetuksen/koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän omalle henkilöstölle tarkoitettuun koulutukseen
 - Yleisohjeessa sivulla 6 lisäksi lista kaikille hankkeille ei hyväksyttävistä kustannuksista.

Hankintalain mukainen kilpailuttaminen

- Avustuksen saajan tulee selvittää ja ottaa toiminnassaan huomioon mahdollinen velvollisuutensa noudattaa hankintalainsäädäntöä (laki julkisista hankinnoista (1397/2016) ja käyttöoikeussopimuksista).
- Linkki lakiin <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397>
- Valtion, kunnan ja seurakunnan lisäksi hankintayksiköitä ovat sellaiset valtionavustuksen saajat, jotka täyttävät lain 5 §:n mukaiset julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit. Julkisoikeudellinen laitos on velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.

Kilpailuttaminen

- Vaikka hankinta ei kuuluisi julkisista hankinnoista annetun lain soveltamisalaan, kaikki vähintään 7 000 euroa + ALV arvoiset hankinnat on kilpailutettava. Kilpailutus on toteutettava hankintalain mukaista menettelyä noudattaen.
- Jos hankinnan arvo jää alle kansallisen kynnysarvon (60 000 €) eikä hankintaorganisaation oma hankintaohje edellytä kilpailuttamista, kilpailutusvelvoitteen täyttää vähintään kolmelle tavarantoimittajalle tai palveluntuottajalle tehty hintatiedustelu.
- Jos kilpailuttamatta jättämiselle on hankintalain mukainen suoramankintaperuste, myös hintatiedustelu on mahdollista jättää tekemättä.
- Kilpailutukseen liittyvät asiakirjat on säilytettävä osana hallinto- ja kirjanpitoaineistoa ja varauduttava toimittamaan pyydettyä OPH:lle.
- Mikäli avustuksen saaja tuottaa tarvitsemansa palvelun tai tavarat itse, hyväksyttävinä kustannuksina otetaan huomioon vain palvelun tai tavarat todelliset tuotantokustannukset.

ALV

- Arvonlisävero on hyväksyttävä kustannus, jos se jää avustuksen saajan lopulliseksi kustannukseksi.
 - Lopullinen kustannus tarkoittaa sitä, että palvelun tai tavarantoimen netto + ALV ovat hyväksyttäviä kustannuksia.
- Jos arvonlisävero yhteishankkeessa jää yhdenkin hakijan osalta lopulliseksi kustannukseksi, tulee päähakijan valita hakulomakkeen tämän tiedon osalta Kyllä -kohta ja vain ne yhteistyökumppanit, jolle arvonlisävero jää lopulliseksi kustannukseksi ilmoittavat kustannukset arvonlisäverollisina.
- Hakijan on selvitettävä omasta organisaatiosta/taloushallinnosta, jääkö ALV lopulliseksi kustannukseksi vai ilmoittaako hankkeen kulut alvittomana. Opetushallitus ei ota kantaa ALV:n määrittämiseen.

Peruutusmaksut

- Hanke voi periä peruutusmaksun osallistujilta
- Peruutusmaksut kirjataan hankkeelle tuloiksi

Kirjanpito 1/3

- Hankkeen kustannukset (kirjanpito) on pidettävä erillään avustuksen saajan muusta kirjanpidosta hankkeen oman kustannuspaikan tai muun laskentatunnisteen avulla. Hanketta koskevaan kirjanpidonseurantaan kirjataan hankkeen **kokonaiskulut sisältäen avustuserän, oman rahoitusosuuden sekä mahdolliset tulot ja saadut rahoitukset**.
- Eri valtionavustusten ja myös samalle hankkeelle eri vuosina myönnettyjen valtionavustusten kirjanpito tulee pitää erillään toisistaan omilla laskentatunnisteillaan.
- Eri vuosina myönnetystä avustuserästä tehdään omat loppuselvitykset.

Kirjanpito 2/3

- Ilmoita taloushallintoon saadusta rahoituksesta ja **vie heille ainakin seuraavat asiakirjat ja pyynnöt:**
 - Valtionavustuspäätös liitteineen – Tässä asiakirjassa näkyvät valtionavustus €:t.
 - Opetushallituksen yleisohje harkinnanvaraisten valtionavustusten hakemisesta, käytöstä ja käytön valvonnasta https://www.oph.fi/download/189921_Ohje_valtionavustuksen_hakijalle_ja_kayttajalle_2018.pdf
 - **Pyydä heitä (taloushallintoa) avaamaan hankkeelle oma kustannuspaikka kirjanpitoon** (ilmoittakaa samalla, että hankkeen kulut käsitellään suoriteperusteisesti (ei maksuperusteisesti).
 - Kirjanpidon selitteeseen on kirjattava selvästi, mikä kulu on ja jos niin ei voida tehdä, on raportille käsin kirjoitettava, mikä tämä kulu on loppuselvityksen yhteydessä.
 - Taloustarkastuksessa tullaan pyytämään lisäselvityksiä, jos raporteissa näkyy seuraavia selitteitä: muu kulu, muut menot, yleiskustannus jne.

Kirjanpito 3/3

- Yhteishankkeissa yhteistyökumppanit pitävät samanlaista kirjanpitoa, kuin yhteishanketta koordinoiva avustuksen saaja.
- Yhteishankkeissa yhteistyökumppaneiden tulee pitää erillistä kirjanpitoa hankkeen kustannuksista, jossa näkyvät avustussumma, oma rahoitusosuus sekä mahdolliset tulot ja rahoituserät. **Katso ed. dia!**
- Yhteishanketta koordinoivan tulee laatia selvitys koko hankkeesta ja liittää kaikkien osapuolten kirjanpidon pääkirjat loppuselvitykseen koko hankeajalta.
- **Kirjanpidon pitää vastata loppuselvityksen talousosion kuluja.**

Valtionavustuksen palautus / takaisinperintä

- Valtionavustus tai osa siitä tulee palauttaa, jos sitä ei ole käytetty päätöksen mukaisesti määräaikana, sitä on jäänyt käyttämättä eikä ole myönnetty lisää aikaa. (Valtionavustuslain (688/2001) 20 §:n nojalla avustuksen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa avustus tai sen osa tai, jos avustusta tai sen osaa ei voida käyttää avustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla.)
- Valtionavustusta ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty.
- Palautettava summa määräytyy, minkä lain mukaan avustusta on myönnetty (on kirjoitettu avustuspäätökseen):
 - Valtionavustuslaki → palautus yli 10€.
 - Rahoituslaki → palautus yli 2 000€.
- Korko lasketaan avustuksen maksupäivästä eräpäivään, ohjeet päätöksen liitteissä.
- **Viitteenä käytetään aina OPH:n valtionavustuspäätöksen diaarinumeroa.**

Loppuselvityksen tarkastus

- OPH:ssa loppuselvityksen tarkastus on kaksivaiheinen: 1. asianomainen asiantuntija ja 2. taloustarkastaja.
- Loppuselvityksen liitteenä taloudenosalta on liitettävä pääkirja. Jos hanke on yhteistyöhanke, niin yhteistyökumppaneiden osalta liitetään samat asiakirjat kuin yhteishanketta koordinoivalta avustuksen saajalta. Tee ja liitä kustakin hankkeesta talouden osalta yhteenveto esim. lomakkeella (klikkaa lomake sanaa) "Yhteistyökumppaneiden kustannusarviot [lomake](#) (Excel)", joka löytyy http://www.oph.fi/rahoitus/valtionavustukset/ammattillinen_koulutus
- Muut mahdolliset liitteet on mainittu avustuspäätöksessä.
- Yhteyshenkilö OPH:n suuntaan on ainoastaan yhteishanketta koordinoivan avustuksen saajan yhteyshenkilö.

Tarkastusoikeus

- Opetushallituksella on oikeus suorittaa avustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.
- Opetushallitus voi valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen hyväksytyn tilintarkastajan tekemään tarkoitettuja tarkastuksia. Ulkopuolinen asiantuntija voi avustaa tarkastuksessa.
- Tarkastusoikeus koskee myös yhteistyökumppaneita, jotka on mainittu hakijan hankehakemuksessa.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksen teemoja vuonna 2019

Opetushallituksen henkilöstökoulutustiimi

Teema-alueet 2019

- toimintakulttuurin kehittäminen
- pedagoginen osaaminen, aineenhallinta ja ammatillinen osaaminen
- hyvinvointi ja oppimisen tuki
- kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus
- digitalisaatio sekä tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutus 2019, turvallisuusosaamisen koulutusohjelma (7–15 op)

Pia Kola-Torvinen

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutus 2019, turvallisuusosaamisen koulutusohjelma (7–15 op)

- Täydennyskoulutus suunnataan varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa ja aikuiskoulutuksessa työskentelevien opettajien turvallisuusosaamiseen liittyvän pedagogisen ja ammatillisen osaamisen sekä aineenhallinnan kehittämiseen.
- Koulutuksen sisällöt liittyvät kokonaisturvallisuuden suunnitteluun, riskien tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn, turvallisuuteen liittyvien säädösten sekä niissä velvoitettujen suunnitelmien sekä uusimman tutkimustiedon pohjalta.

Turvallisuusosaamisen koulutusohjelma

- Opetustoimen henkilöstökoulutuksen määrärahasta 1 000 000 euroa.
- Hakijoina voivat olla yliopistot, ammattikorkeakoulut, rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt.
- Hakemusta laadittaessa tulee ottaa huomioon kaikki hakutiedotteen määrittelemät sisältöalueet. Opetushallitus täsmentää yhdessä avustuksen saaneiden hankkeiden edustajien kanssa toteuttamissuunnitelmat ennen toimeenpanon aloittamista.

Turvallisuusosaamisen koulutusohjelmassa (7–15 op) on kaksi koulutusosiota

Kaikille yhteinen koulutusosio (5 op)

- Kaikille yhteisessä koulutusosiossa käsitellään turvallisuuskulttuurin rakentumista varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Osiossa tarkastellaan erilaisia ratkaisuja kokonaisturvallisuusosaamisen kehittämiseen sekä tuetaan uusien opetussuunnitelmien käyttöönottoa.

Valinnaisista koulutusteemoista muodostuva osio (2–10 op)

- Tässä koulutusosiossa valitaan 2–3 opintopisteen laajuisia teemakursseja oman mielenkiinnon ja osaamistarpeiden perusteella. Kursseja tulee suorittaa vähintään kahden opintopisteen verran.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Varhaiskasvatus ja esiopetus, toimintakulttuurin kehittäminen

Pia Kola-Torvinen

Varhaiskasvatus ja esiopetus

- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstölle suunnatuissa koulutuksissa pedagogista osaamista voidaan vahvistaa muun muassa
 - lasten osallisuuden lisäämisen,
 - oppimisympäristöjen suunnittelun,
 - toiminnallisten menetelmien,
 - tiimityön menetelmien,
 - laadunhallinnan sekä
 - kulttuurisen osaamisen lisäämisen osa-alueilla.

Esimerkkejä koulutusteemoista

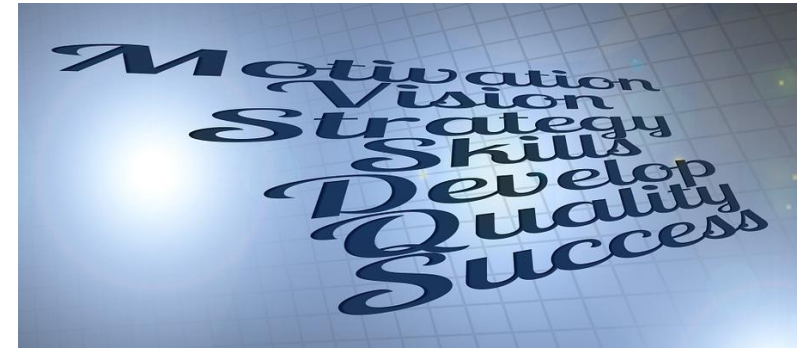
- pedagoginen dokumentointiprosessi varhaiskasvatuksessa ml. lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- varhaiskasvatuksen laadun arviointi ja kehittäminen
- esiopetuksen laadun arviointi ja kehittäminen
- leikki kulttuurisena ja pedagogisena työtapana
- teknologian hyödyntäminen oppimisympäristöissä ja oppimisessa
- monilukutaito varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, mediakasvatustaidot
- taito- ja taideaineiden pedagogiikka
- monipuolisten oppimiskokonaisuuksien rakentuminen esiopetuksessa
- kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus ml. katsomuskasvatus

Toimintakulttuurin kehittäminen

Toimintakulttuurin kehittäminen painottuu kasvatus-, koulutus- ja opetusalan johtamiseen.

- Keskeisiä koulutusteemoja ovat
 - opetussuunnitelmien sekä tutkinnon ja koulutusten perusteiden toimeenpanon johtaminen,
 - toimintaympäristön ja työelämän muutosten johtaminen,
 - pedagogiikan johtaminen,
 - kehittämis- ja kokeilukulttuurin edistäminen,
 - oppimisympäristöjen sekä digitaalisten kokonaisratkaisujen johtaminen.

Toimintakulttuurin kehittäminen, koulutusteemat

- muutosjohtaminen
- hyvinvoinnin johtaminen
- kestävän toimintakulttuurin johtaminen
- kehittämis- ja kokeilutoiminnan johtaminen
- organisaation ryhmäilmiöt
- perehdyttäminen sekä induktiovaiheen tuki
- kehittymissuunnitelmat
- yhteisopettajuuden rakenteet, mallit ja menetelmät
- asiantuntijaorganisaation ja verkostojen johtaminen
- osaamisen ja kyvykkyyksien johtaminen ja kehittäminen
- koulutusta ja kasvatusta koskevan ennakointi-, seuranta- ja arviointitiedon hyödyntäminen johtamisessa
- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden pedagoginen ja eettisesti kestävä johtaminen
- kulttuurisesti moninaisen varhaiskasvatusyksikön, koulun ja oppilaitoksen johtaminen ml. maahanmuuttajien koulutuspolkujen ja integraation tuki ja ohjaus.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Hyvinvointi ja oppimisen tuki

Elisa Helin

Hyvinvointi ja oppimisen tuki

Hyvinvointi ja turvallisuus ovat osaamisen ja oppimisen perusta. Koulutuksissa tätä asiaa voidaan tarkastella yksilön, yhteisön tai ympäristön näkökulmasta – mielellään kaikkien.

- **Jaettu asiantuntijuus**
- **Osallisuus ja osallistuminen**
- **Monialaisuuden periaate**

Hyvinvointi ja oppimisen tuki

- oppilaita ja opiskelijoita osallistava ja hyvinvointia edistävä toimintakulttuuri
- yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilas- ja opiskeluhuolto
- yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen
- lapsen, nuoren ja aikuisen kasvun ja oppimisen tuki
- ohjaus

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

**Digitalisaatio sekä tieto- ja viestintätechnologinen
osaaminen**

**Pedagoginen osaaminen, aineenhallinta ja
ammattillinen osaaminen**

Perusopetus

Lukiokoulutus

Taiteen perusopetus

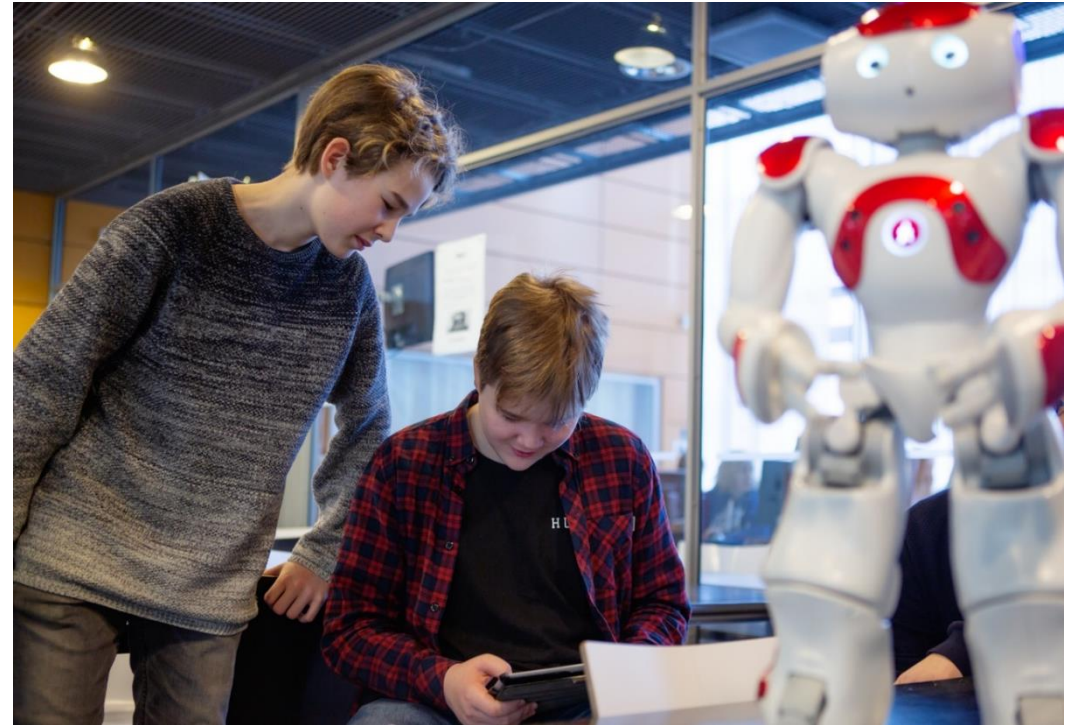
Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus

Teijo Koljonen

Digitalisaatio ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- TVT:n hyödyntäminen arviointikulttuurin monipuolistamisessa
- TVT:n hyödyntäminen tiimi- ja yhteisopettamisessa
- avoimien digitaalisten oppimateriaalien ja sisältöjen (OER) opetuskäyttö
- sosiaalisen median hyödyntäminen opetuksessa
- vastuullinen ja turvallinen toiminta verkossa
- algoritmien ajattelu ja ohjelmointi opetuksessa (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus)
- sähköiset työvälineet

Perusopetus ja lukiokoulutus

- Pedagogisen osaamisen, aineenhallinnan ja **arvioinnin** osaamisen lisääminen ja monipuolistaminen
- Opetussuunnitelmien perusteiden käyttöönoton ja oppiaineissa tapahtuneiden muutosten tukeminen
- Monialaiset oppimiskokonaisuudet perusopetuksessa
- Laaja-alaisen osaamisen ja koulun toimintakulttuurin kehittämisen tukeminen
- Oppiaineiden välinen yhteistyö ja opetuksen eheyttäminen
- Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

#LOPS2021

Esimerkkejä koulutusteemoista 1

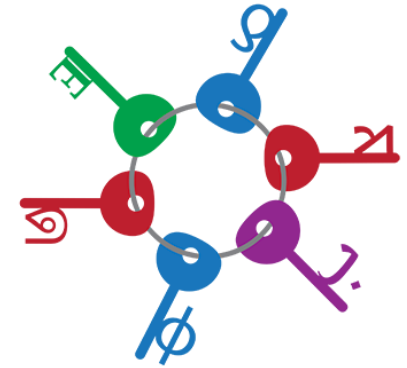
- toiminnalliset menetelmät ja tutkimuksellinen oppiminen
- teemaopinnot/temaattiset opinnot ja lukiodiplomit lukiossa
- toiminnallisen koulupäivän edistäminen
- opetuksen eriyttäminen/henkilökohtaistaminen
- kestävän kehityksen tavoitteet (Agenda 2030), kiertotalous ja ilmastovastuullisuus opetuksessa ja koulun toimintakulttuurissa
- osallisuuden ja demokraattisen vaikuttamisen rooli kestävän kehityksen tavoiteohjelman (Agenda 2030) toteuttamisessa

Esimerkkejä koulutusteemoista 2

- monilukutaito, kielitietoisuus ja kielikasvatus sekä tiedonalojen kielen opettaminen, kielitietoinen aineenopetus, monikielisyys
- oppilaan oman äidinkielen opetus, kaksikielinen opetus, monikielinen koulu, monikieliset oppimisympäristöt, uudet kielet kansallisessa kontekstissa (esim. Aasian ja Afrikan kielet)
- tekoäly ja muu tietoteknologia-avusteinen kielenoppiminen ja -opetus
- toisen kotimaisen kielen opetus alaluokilla

Esimerkkejä koulutusteemoista 3

- opetuksen tavoitteet, sisällöt, menetelmät, turvalliset oppimisympäristöt sekä arviointi **liikunnassa**, Move-järjestelmä
- **käsityön** oppimisympäristöjen monipuolistaminen sekä arviointi erityisesti nivelvaiheessa
- **kotitalousopetus** alaluokilla
- lukutaito- ja alkuvaiheen opetus oppivelvollisuusiän ylittäneiden opetuksessa
- ohjaus ja henkilökohtaistaminen oppivelvollisuusiän ylittäneiden opetuksessa

Taiteen perusopetus

- pedagoginen osaaminen
- opetussuunnitelmaosaaminen perusteiden 2017 mukaisesti
- arviointiin ja palautteen antamiseen liittyvä osaaminen
- monipuoliset opetusmenetelmät
- oppilaitoksen toimintakulttuurin kehittäminen ja oppivan yhteisön rakentaminen
- opetusteknologian hyödyntäminen opetuskäytössä

Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus 1

- **Kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvä osaaminen**
 - rakentavan vuorovaikutuksen tukeminen ajankohtaisten kiistanalaisten asioiden käsittelyssä
 - kulttuuriseen moninaisuuteen kasvamista tukevat pedagogiset taidot
 - monikulttuuristen perheiden ohjaus ja tukeminen
 - kotikansainvälisyys, globaalikasvatus, kansainvälisyysosaaminen
- **Kielitietoinen toimintakulttuuri ja opetus**
 - kieli- ja kulttuuritietoisuus ja kielitietoisien pedagogiikan tuntemus
 - monikielisyys opetuksen resurssina, oman äidinkielen tukeminen

Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus 2

- **Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen**
 - maahanmuuttajien ohjauksen ja tuen kehittäminen ml. maahanmuuttajien koulutuspolkujen ja integraation tuki ja ohjaus
 - vuorovaikutustaidot ja erityisesti taidot kohdata ja tehdä yhteistyötä katsomuksiltaan tai kulttuuritaustoiltaan erilaisten lasten, nuorten ja heidän huoltajiensa sekä aikuisten kanssa
 - valmistavat ja valmentavat koulutukset ja niissä tarvittava osaaminen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Ammatillinen koulutus

Marjatta Säisä

Uusi ammatillinen koulutus

- Keskeistä osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys
- Opetus- ja ohjaushenkilöstön pedagogisen ja ammatillisen osaamisen kehittäminen
 - Ohjausosaaminen ja työpaikkojen kanssa tehtävä yhteistyö
 - Alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittyminen
 - uudistettujen tutkinnon perusteiden toimeenpanon tukeminen

- **Esimerkkejä**
 - kielitietoisuuden opetuksen edistäminen
 - ohjaus ja uraohjaus henkilökohtaistamisprosessissa
 - jatkuvan hakeutumisen edistäminen
 - yhteisiin tutkinnon osiin liittyvän osaamisen vahvistaminen
 - talousosaaminen
 - ilmastovastuu, kiertotalous ja kestävä kehitys

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Vapaa sivistystyö

Marja Anitta Pehkonen

Vapaa sivistystyö

- aliedustetut ryhmät opiskelijoina
- erityispedagoginen osaaminen
- hakevan ja tukevan toiminnan palvelut ja ohjaus
- aikuisen oppijan yksilöllisen oppimisprosessin tukeminen
- Agenda 2030 tavoitteet ja kestävä kehitys, mm. kiertotalous
- maahanmuuttajien ja aikuisten perus- ja digitaidot
- sosiaalipedagogisten toimintamallien soveltaminen ja tiimityötaidot

Vapaa sivistystyö

- yhteisöpedagogiikka
- maahanmuuttajille tarkoitetun lukutaitokoulutukseen liittyvä pedagoginen osaaminen.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Opetushallituksen henkilöstökoulutustiimi

